

To nas poucza, że autor czytał greckiego filozofa po francuzku tylko, ale po cóż nam ta wiadomość? Jeżeli nie można przytoczyć oryginału, trzeba przestać na cytacie we własnej mowie; inaczej wygląda to dziko, jeżeli nie śmiesznie.

Język autora broszurki w ogóle piękny i czysty, znajduje się atoli kilka galicyzmów, takich np. jak w zdaniu następującem: „Bóg tylko jeden tworzy z niczego, tworzy bezwzględnie i wyłącznie mocą swojej woli; bo *będąc* nieskończonym i wiecznie bytującym, *najogromniejsza nawet mnogość istot ograniczonych* wypływa z Jego potęgi” i t. d., które nie mile uderzają ucho czytelnika.

Niemniej, żądalibyśmy większej systematyczności, ale nie owej zewnętrznej, zasadzającej się na jak największej liczbie działów i poddziałów, przypominającej niemieckie paragrafy; lecz systematyczności w myśli samej i jej przeprowadzeniu. Jaśniej mówiąc, pragnelibyśmy, iżby w broszurze o której mowa, zład inąd, jakieśmy widzieli, nie bez wielkich nawet zalet, było kilka myśli głównych, konsekwentnie przeprowadzonych, a inne by koło nich były według pewnego, a ścisłego ładn, ugrupowane; bez tego, wygląda rzecz p. Hempla na zwykłą lózną pogadankę, nie bez pożywnej prawda treści, ale nie na rozprawę naukową.

Wł. Miłkowski.

Dzieła nader ważnego: *Scriptores Rerum Prusicarum. Die Geschichtsquellen der Preussischen Vorzeit bis zum Untergange Ordensherrschaft. Heraus gegeben von Dr. Theodor Hirsch, Dr. Max Töppen und Dr. Ernest Strehlke.* Lipsk. 1866, wyszedł tom III Zawiera VII działów na 730 stronnicach, i tak:

Dział I szczy mieści w sobie: Krótkie roczniki Pruskie 1190—1337, wydane przez p. Ernesta Strehlke.

Dział II ci Annales expeditialis Prussici (1233—1414) wydane przez p. Ernesta Strehlke.

Dział III ci. Franciscani Thormensis Annales Prussici (941—1410).

Dział IV. Jana von Posilge oficyała poznańskiego: Kronika kraju Pruskiego, (1360—1419) wraz z ulamkami odnoszącymi się do Prus, a poczerpniętymi z kroniki Detmara z Lubeki, wydaną przez p. Ernesta Strehlke.

Szczególniej wydanie tój kroniki jest krytyczne, albowiem oprócz tekstu znajdujemy tu ósm dodatków stanowiących noty i objaśnienia samego jej kodeksu, czerpane z kronik i źródeł: pruskich, pomorskich, dolno-niemieckich, tungijskich, górno-niemieckich, czeskich, szlązkich, opolskich, niderlandzkich, francuzkich, szwedzkich, duńskich, z opisów życia papieżów i t. d.

Dział Vty. Chronica terrae Prussiae 1029 (sc. 1098)–1450 wydana i poprzedzona wstępem przez p. Ernesta Strehlke.

Dział VIty. Dalszy ciąg kroniki Piotra z Dusburga przez Konrada Bitschina, w opracowaniu p. Maksymiliana Toeppena. I tu w dodatku znajdują się ułamki z innych pism przez Konrada Bitschina.

Dział VII. Stara kronika wielkich-mistrzów, opracowana przez p. Maksymiliana Toeppena. Przytém 2 dodatki, z których pierwszy obejmuje przyczynek do rękopismu starej kroniki Wielkich mistrzów, a drugi dopełnienia z roczników polskich, wydanych przez p. Ernesta Strehlke.

Tu także znajdują się materyały, jakie p. Dr. Arnd, odwiedzając Warszawę zebrał z tutejszej biblioteki Zamojskich i ze zbiorów naukowych p. Alexandra Przezdzieckiego.

Wł. M.

